

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6SŽi/2/2016
Identifikačné číslo spisu: 1013201349
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1013201349.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: JUDr. T. H., LL.M., bytom R., zastúpený Mgr. Stanislavom Hutňanom, advokátom so sídlom Moskovská 18, 811 08 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 34411/2013-23-II z 30. mája 2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/181/2013-48 z 10. februára 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/181/2013-48 z 10. februára 2016 p o t v r d z u j e.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej v texte len „krajský súd“ alebo „prvostupňový súd“) napadnutým uznesením č. k. 5S/181/2013-48 z 10. februára 2016 zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáha preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 34411/2013-23-II z 30. mája 2013, ktorým zamietol rozklad žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie č. 311/2013-34-I z 2. mája 2013, ktorým Ministerstvo spravodlivosti SR ako povinná osoba podľa § 11 ods. 1 písm. d) v spojení s § 18 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“ alebo „ZSI“) odmietlo žalobcovu žiadosť o informácie, ktorou žiadal o zaslanie písomných pripomienok Slovenskej republiky v prejudiciálnom konaní C-496/12 Spoločenstvo vlastníkov bytov Myjava.

Písomným podaním doručeným krajskému súdu dňa 3. februára 2015 sa žalobca domáhal prerušenia konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p., nakoľko ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI je v rozpore

s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a s čl. 13 ods. 4 Ústavy SR. Žalobca pri svojom názore o nesúlade ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) ZSI s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a s čl. 13 ods. 4 Ústavy SR vychádzal z toho, že: ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI obmedzuje základné právo na informácie v prospech dôvodu, ktorý nie je uvedený v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, pričom čl. 26 ods. 4 Ústavy SR taxatívne vymedzuje dôvody, v prospech ktorých je možné obmedziť právo na informácie; „ochrana rozhodovacej činnosti súdov“ reflektovaná v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d) ZSI nepatrí medzi dôvody taxatívne vymedzené v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, v prospech ktorých možno obmedziť právo na informácie, ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, najmä jeho časť „vrátane medzinárodných súdnych orgánov“, nie je nevyhnutné na dosiahnutie zamýšľaného cieľa zákonodarca - ochrany rozhodovacej činnosti medzinárodných súdnych orgánov, pretože pri jazykovom (doslovnom) výklade ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) ZSI toto ustanovenie obmedzuje všetky informácie týkajúce sa medzinárodných súdnych orgánov bez akejkoľvek proporcionality napriek tomu, že mnohé z informácií týkajúcich sa medzinárodných súdnych orgánov sú verejne dostupné. Druhým z dôvodov, pre ktorý je podľa žalobcu ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, resp. jeho časť („vrátane medzinárodných súdnych orgánov“), v rozpore s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a čl. 13 ods. 4 Ústavy SR, je ten, že toto ustanovenie nie je nevyhnutné na dosiahnutie zamýšľaného cieľa zákonodarca - ochrany rozhodovacej činnosti medzinárodných súdnych orgánov. Pri jazykovom/doslovnom výklade ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) ZSI toto ustanovenie obmedzuje všetky informácie týkajúce sa medzinárodných súdnych orgánov bez akejkoľvek proporcionality napriek tomu, že mnohé z informácií týkajúcich sa medzinárodných súdnych orgánov sú verejne dostupné. Pokiaľ ide o prístup k informáciám týkajúcich sa EŠLP osobitne vyjadrení účastníkov konania, žalobca poukázal na čl. 40 ods. 2 Dohovoru, ktorý zakotvuje prístup verejnosti k dokumentom predloženým EŠLP zo strany účastníkov konania ako základný a všeobecný princíp. Súvisiace pravidlo 33 Rokovacieho poriadku ďalej bližšie konkretizuje čl. 40 ods. 2 Dohovoru, teda konkretizuje podmienky za akých má verejnosť právo na prístup k požadovaným dokumentom. Pokiaľ ide o prístup k informáciám týkajúcich sa Súdneho dvora EÚ, tak základné informácie o jednotlivých konaniach sú dostupné v sídle Súdneho dvora EÚ už počas prebiehajúceho konania, a to na základe čl. 22 ods. 1 Rokovacieho poriadku. Okrem toho, na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie, po právoplatnom skončení súdneho konania je možné získať vyjadrenie jednotlivých účastníkov konania. Jazykové znenie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, však vylučuje všetky informácie týkajúce EŠLP a Súdneho dvora EÚ. Za takýchto okolností nemožno hovoriť o proporcionality zásahu do základného práva na informácie. Za takýchto okolností bol žalobca názoru, že ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, resp. jeho časť („vrátane medzinárodných súdnych orgánov“), je v rozpore s čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a s čl. 13 ods. 4 Ústavy SR.

Prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia dôvodil, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 53/2010 k povinnosti všeobecného súdu prerušiť konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. uviedol, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne rozhodnutie v danom prípade môže dôjsť len v prípade, ak všeobecným súdom zvolený procesný postup [neakceptovanie návrhu sťažovateľa podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku] dosiahne takú intenzitu, ktorá ovplyvní rozhodnutie vo veci samej. Ďalej Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 269/09 uviedol, že všeobecný súd je povinný vždy dbať na to, aby rozhodoval na základe ústavne súladnej normy, k čomu mu slúži spravidla ústavne konformný výklad, ale niekedy aj ultimatívna možnosť podať návrh na preskúmanie súladnosti právnej normy Ústavným súdom SR. Ak však účastník konania odôvodneným spôsobom podnietí, aby všeobecný súd podal návrh ústavnému súdu na preskúmanie súladu aplikovanej normy s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"), má všeobecný súd v zásade tieto možnosti: Buď vykoná ústavne konformný výklad právnej normy, alebo vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnú normu za ústavne súladnú, alebo sa stotožní s návrhom účastníka a podá vec ústavnému súdu. V tomto zmysle nemožno pod domnienkou (čl. 144 ods. 1 ústavy) či pod dospením k záveru [§ 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku] rozumieť úplne voľnú úvahu súdu.

Z ústavy ako priamo záväzného a aplikovateľného práva vyplýva subjektívne právo účastníka na rozhodnutie, ktoré je v súlade s ústavou, resp. na rozhodnutie vychádzajúce z ústavne súladnej normy,

na súdnu ochranu jeho základných práv a slobôd, nie však automatické subjektívne právo na podanie návrhu na ústavnom súde. Všeobecný súd je povinný korektne sa vysporiadať s uvedeným podnetom jedným z troch označených spôsobov, tak z hľadiska hmotných základných práv, ako aj z hľadiska riadneho odôvodnenia vyžadovaného právom na súdnu ochranu.

Prvostupňový súd na základe vyššie uvedeného rozhodol, že konanie nepreruší podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p., nakoľko prerušenie konania z tohto dôvodu závisí výslovne od záveru súdu prejednávajúceho vec o nesúlade všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, zákonom, alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Krajský súd v Bratislave sa s podnetom žalobcu vysporiadal tak, že ako všeobecný súd vykoná ústavne konformný výklad právnej normy prípadne vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnu normu za ústavne súladnú.

II.

Proti tomuto uzneseniu sa v zákonom ustanovenej lehote odvolal žalobca z dôvodu, že postupom krajského súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, pričom žiadal, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

V podanom odvolaní uviedol, že krajský súd uznesenie vôbec neodôvodnil, resp. odôvodnil ho formalistickým spôsobom, ktorým poprel podstatu a význam návrhu na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. Súd sa v uznesení totiž obmedzil iba na takmer doslovnú citáciu rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, pričom vôbec nereagoval na argumenty žalobcu o možnej neústavnosti ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 211/2000 Z.z. Vlastné odôvodnenie uznesenia krajského súdu podľa názoru žalobcu totiž de facto spočíva iba v nasledovnom právnom závere: „Krajský súd v Bratislave sa s podnetom žalobcu vysporiadal tak, že ako všeobecný súd vykoná ústavne konformný výklad právnej normy prípadne vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnu normu za ústavne súladnú.“

Časť citovaného odôvodnenia uznesenia podľa žalobcu vychádza z nesprávneho výkladu rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky uvedených v uznesení. Všeobecné súdy sú pri výklade právnych predpisov totiž povinné vždy aplikovať ústavne konformný výklad, a to bez ohľadu na to, či účastník predloží všeobecnému súdu návrh na prerušenie konania. Všeobecné súdy podľa názoru žalobcu nemajú možnosť výberu medzi ústavne konformným výkladom a odôvodnením o ústavnej súladnosti právnej normy.

V uznesení, ktorým súd rozhoduje o návrhu účastníka konania na prerušenie konania, by mal vysvetliť, prečo považuje predmetnú právnu normu za ústavne (ne)súladnú a prečo nie je dôvod na prerušenie konania. Krajský súd tak bol podľa žalobcu povinný v uznesení odôvodniť, prečo považuje právnu normu za ústavne súladnú a to tak, že by sa vysporiadal s argumentáciou žalobcu, najmä s ohľadom na plenárne nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 15/98 a PL. ÚS 1/09, ktoré stanovili všeobecné podmienky obmedzenia základného práva na informácie a ktoré podľa žalobcu neboli a nie sú splnené pri ust. § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií.

Ďalej žalobca uviedol, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky citovanej v uznesení, ako aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, medze úvahy súdu pri rozhodovaní o návrhu účastníka konania na prerušenie konania, resp. pri predkladaní prejudiciálnych otázok iným súdom, či orgánom, nie sú neobmedzené a súdy sa musia vždy riadne vysporiadať so vznesenou otázkou (ne)ústavnosti právneho predpisu (príp. inou relevantnou otázkou) a túto otázku riadne odôvodniť. Vysporiadať sa so vznesenou otázkou (ne)ústavnosti právneho predpisu znamená podľa žalobcu to, že súd by mal vysvetliť, prečo predmetnú právnu normu považuje za ústavne (ne)súladnú, čo výslovne vyplýva z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 269/09, z ktorého napadnuté uznesenie vychádza.

Záverom žalobca uviedol, že porušenie jeho práv v konaní dosiahlo takú ústavnoprávnu intenzitu, že bolo porušené aj právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Uvedené je o to naliehavejšie, keďže Ústavný súd Českej republiky v náleze PI. ÚS 2/2010 už rozhodol o neústavnosti obdobného ustanovenia českého zákona o slobode informácií, o aké ide v posudzovanom prípade - ust. § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 <. O.s.p.) v medziach odvolania (§ 212 ods. 1 <. v spojení s § 246c <. O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 <. v spojení s § 246c ods. 1 <. veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy (druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej „Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov“) sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Úlohou najvyššieho súdu v predmetnej veci bolo posúdiť, či napadnuté rozhodnutie, ktorým prvostupňový súd návrh žalobcu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. zamietol, bolo v súlade so zákonom.

Podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p., súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť. Rovnako postupuje, ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa podanou žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 34411/2013-23-II z 30. mája 2013, ktorým zamietol rozklad žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie č. 311/2013-34-1 z 2. mája 2013, ktorým ministerstvo spravodlivosti ako povinná osoba podľa § 11 ods. 1 písm. d) v spojení s § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií odmietlo žalobcovu žiadosť o informácie, ktorou žiadal o zaslanie písomných pripomienok Slovenskej republiky v prejudiciálnom konaní C-496/12 Spoločenstvo vlastníkov bytov Myjava.

Z podkladov súdneho spisu je zrejmé, že žalobca sa v podanej žalobe venuje predovšetkým výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií a jeho rozporu s čl. 26 ods. 4 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, rovnako ako v podanom návrhu na prerušenie konania.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že krajský súd sa uvedeným výkladom a ústavnou konformnosťou bude zaoberať v konečnom rozhodnutí, pričom ako uviedol, v zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 269/09 s podnetom žalobcu sa vysporiadal tak, že ako všeobecný súd vykoná ústavne konformný výklad právnej normy prípadne vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnu normu za ústavne súladnú.

Zvolený procesný postup krajského súdu, podľa názoru senátu najvyššieho súdu nedosiahol takú intenzitu, ktorá by ovplyvnila rozhodnutie vo veci samej. Žalobca totiž v podanom návrhu na prerušenie konania uplatnil rovnakú právnu argumentáciu týkajúcu sa výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií ako v podanej žalobe. Krajský súd by tak prejudikoval rozhodnutie vo veci samej.

Senát najvyššieho súdu považuje za potrebné zdôrazniť, že ak súd konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. nepreruší, neodníme týmto postupom účastníkovi možnosť konať pred súdom.

V prípade, že súd nepredloží návrh Ústavnému súdu Slovenskej republiky na zaujatie stanoviska o súlade právnych predpisov, bude jeho povinnosťou vo veci samej vykonať ústavne konformný výklad dotknutej právnej normy.

Najvyšší súd zároveň poukazuje na závery vyplývajúce z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 47/96 z 22. júla 1996, ktorý uviedol, že: „Ústava Slovenskej republiky v čl. 144 ods. 2, na ktorý nadväzuje § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p., súdu ukladá prerušiť konanie len v prípade, že sa domnieva, že iný právny predpis odporuje zákonu. Je preto nepochybné, že spomenutý postup súdu je viazaný na výsledok procesu tvorenia jeho názoru na prejednávajúcu vec i právnu úpravu, ktorej aplikácia prichádza do úvahy. Súd takto potom postupuje len vtedy, keď dospeje k názoru svedčiacemu o existencii naznačeného rozporu. Potreba tohto postupu preto nie je daná v prípade, že o ústavnosti zákona má pochybnosti účastník nie však prejednávajúci súd. Pokiaľ preto súd rozpor zákona s ústavou alebo iným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, nezistí (či už preto, že tento rozpor neexistuje, alebo preto, že si ho neuvedomí) a konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p. nepreruší, nejde o vadu konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.“

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.